

Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları...

Hazar Akademi, Kadın / Erkek / Aile, Seçkiler

Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları

Hazırlayan: Hazar Derneği:

<http://www.akoder.net/haber-alev-erkilet-yazditoplumsal-cinsiyet-tartismalari-2334.html>

17 Kasım 2018

Prof. Dr. Alev Erkilet

Toplumsal cinsiyet meselesi İslami camianın içinde olan insanlar olarak anlamamız, irdelememiz ve önümüze bir yol haritası koymak için üzerinde kafa yormamız gereken bir konu. Literatürde cinsiyetle toplumsal cinsiyet arasında bir ayrışma var. Biz bugün önce kadın ve erkeğin birbirinden farklılaşmasından başlayarak, toplumsal eşitsizlikler konusuna değinelim ardından da toplumumuzdaki batıcıların, modernistlerin ve Müslüman camianın modernleşmeye verdiği tepkilerin farklılığını analiz etmeye gayret edelim. En sonunda da kendi İslami duruşumuzu, çizgimizi nasıl oluşturabiliriz, buna bakalım.

Cinsiyet, yani sex kavramı ile ifade edilen şey, tamamen genlerle alakalıdır. Dünyaya kadın veya erkek olarak gelme gibi bir seçimimiz söz konusu değil. Yani cinsiyet dendiğinde hiçbir şekilde dahlimizin olmadığı kadın veya erkek olma durumları ifade edilir. Bu tamamen genlerle alakalı, X ve Y kromozomları ile alakalı biyolojik ve fiziksel bir süreçtir. Meselenin bu kısmına baktığımızda ortada toplumsal olan herhangi bir durum yok. Ama doğum gerçekleştiği andan itibaren, toplumsal müdahaleye maruz kalırız ve o cinsiyet üzerine, bir toplumsal iş bölümü inşa edilir. İşte bizim toplumsal cinsiyeti bir mesele olarak masaya yatırmamızın, gündeme getirmemizin temel nedeni de ortada toplumsal bir icadın olmasıdır. Biyolojik ve fiziksel var oluşumuz konusunda bir şey yapmıyoruz. Fakat cinsiyet üzerine toplumun gerçekleştirdiği kültürel inşalar bizim hem üzerine düşünebileceğimiz, hem kavramsallaştırabileceğimiz, hem sorgulayabileceğimiz bir alandır, çünkü insan müdahalesi ile gerçekleşir. Sosyal psikoloji kitaplarında da konuya ilişkin verilen en basit örnek bebek doğduğu andan itibaren ona mavi veya pembe giydirilmesidir. Biyolojik olarak farklı ama toplumsal olarak nötr bir varlık, doğduğu andan itibaren farklı renklerle farklı şekilde etiketlenir. Erkek çocuklar mavi giyer, kız çocuklar pembe. Bundan sonraki tüm süreçlerde oyuncak tercihlerinden, hangi arkadaşlarla oynayabileceğine, hangi alanlara çıkabileceğine kadar uzanan ölçekte hep bu devam eder. Erkek çocuktan silah, kılıç, araba ile oynaması beklenirken, kız çocuklardan evcilik oynaması, kek pişirmesi, çay ikram etmesi beklenir. Sonrasında da ilköğretimden itibaren,

üniversite bitene kadar devam eden bir rol paylaşırması söz konusu olur. Konuya ilişkin ilköğretim çocuk kitaplarında evdeki iş bölümünü gösteren resimler üzerine yapılan içerik ve söylem analizleri var. Bu çizimlerde anne mutfakta bulaşık yıkar; baba ise TV izler. Çocuk zaten daha ilköğretimden itibaren, anne yemek yapmalıdır, bulaşık yıkamalıdır, baba ise evde bir iş yapmaması gereken kişidir şeklinde kodlanır. Bu aslında bir sosyalizasyon faaliyetidir. Biz dünyaya kadın veya erkek olarak geliriz ama bizi kodlayan toplumun kendisidir. Reklamlarla ilgili yapılmış ilginç bir başka çalışmada ise şöyle bir durum ortaya çıkmış; Reklamlarda erkekler genelde hep beyaz önlük giyerek, kadınlara bir şeyler anlatan uzmanlar rolünderken, kadınlar hep o uzmanlardan görüş alan konumundaymış. Yani kadınlar bilmeyen, uzman olmayan, kendisine danışılmayan rollerdeymişler. Ayrıca kadınları cinsel obje olarak gösteren bir sosyalleştirme süreci de söz konusudur. Ekranda erkeklerin ve kadınların neresine daha çok zoom yapıldığı ile ilgili çalışma da göstermiştir ki, erkeklerin genelde göğüs hizası ve yukarısına odaklanılırken; kadınların göğüslerine, bacaklarına bazen de mecbur kalındığında bütününe dikkat çekilmektedir. Bunun dışında bir de işlerin kadın/erkek işleri olarak ayrılması söz konusu olabilmektedir. Mesela, hastane gibi yerlerde danışmada çalışanların daha çok kadın olması beklenir. Oradaki kadın personelin ev hanımı gibi gelenleri daha iyi ağırlayabileceği düşünülür. Sekreterlerin daha çok kadın olması fakat işverenlerin, yöneticilerin, doktorun, mühendisin erkek olması beklenir. Kafalardaki algılar hep bu yöndedir. İnşaat mühendisliğinin erkeklere, psikologluğun kadınlara yakıştırılması gibi...

Tüm bunlar bize ne söylüyor? Evet, cinsiyet olarak birbirimizden farklıyız, kadın veya erkek olma durumu var ama bunun üzerine dev bir toplumsal inşa faaliyeti de var. Kültür, doğduğumuz andan itibaren evde anne, babadan başlayarak, sokağa çıktığımızda akran gruplarıyla devam eden, okulda ve meslek hayatında süren, medyada yaygınlaştırılan rol farklılığının altını çiziyor ve toplumsal iş bölümü inşa ediyor. Bu iş bölümü kavramına özellikle dikkatimizi çekmek istiyorum. Sosyolojik açıdan baktığımızda toplumsal iş bölümünün, toplum tarafından inşa edilmiş bir şey olduğu, fark edildiğinden beri antropolog ve sosyologlar tarafından üzerinde hassasiyetle durulan bir mesele olmuştur. Toplumsal cinsiyet çalışmalarının yaptığı, toplumun bu kurgulama işini nasıl yaptığını sorunsallaştırmaktır. Yani toplumsal cinsiyet; toplum bu kurguları nasıl gerçekleştiriyor, bu şeylere bizi nasıl ikna ediyor, bunu anlamaya çalışan araştırmalar bütünüdür. Kadın çalışmalarının bir alt dalı olarak karşımıza çıkar. Günümüzde sadece sosyolojide değil, siyaset biliminde de, antropolojide de karşımıza çıkıyor hatta kendi başına bir çalışma alanı olmaya doğru gidiyor.

Peki, kadın ve erkeğin hakikaten birbirinden biyolojik ve fiziksel olarak farklı olduğu doğru mu? Evet, doğru. O zaman buna bağlı olarak bir toplumsal iş bölümünün ortaya çıkması mantıklı, doğal, fitrattan mı? Bizim tam olarak takıldığımız husus, bu özdeşleştirmenin yarattığı toplumsal problemdir. Biz otomatik olarak böyle düşünüyoruz, toplum da böyle düşünüyor. Zaten biz de bu toplumun üyesi olarak, bu yaşa gelene kadar böyle kodlanmışız. Dolayısıyla hemen şöyle bir yoruma doğru gidebiliyoruz; Cinsiyetlerimiz farklı, biyolojilerimiz farklı,

doğal olarak, ister istemez iş b6l6mlerimiz de farklı olacak. Kadının kırılğanlığı, duygusallığı, ince oluşu, erkeğin sert oluşu gibi bazı şeyler 6zerine biraz durup d6ř6nmek i6in bence farklılık kavramının kendisini biraz kurcalamak gerekiyor. 66nk6, muhafazakar sosyal bilimcilerin bir 6oğu kadın ve erkek meselesini, daha 6ok kadınların ve erkeklerin biyolojik farklılığı 6zerine temellendiriyor. Bu biraz yin ve yang dengesine benzetiliyor. Kadın ve erkek farklılığının aslında birbirini tamamladığı, sağlıklı, doğal iyi toplumlarda bu tamamlayıcılığın sorunsuz, p6r6zs6z bir şekilde devam ettiği ama Batı'nın modernleşme s6reci ile birlikte bizi bu ideal durumdan kopardığı, dolayısıyla bir şekilde bunu yeniden yerine koymamız gerektiğine dair bir s6ylem var. Bu s6ylem sadece bizde değil, Batı'daki muhafazakar sosyal bilimcilerde, işlevselcilerde de var

Farklılık hiyerarşi i6ermez

Ben farklılık, eşitsizlik ve tabakalaşma kavramlarını birbirinden ayırştırmak istiyorum. Farklılaşma t6m toplumlarda ka6ınılmaz bir şekilde vardır. Yani en eşitlik6i, ilkel, yazı 6ncesi toplumlarda bile, kadın ve erkek, gen6 ve yaşlı, balık6ılık yapanlarla balık avlamaya gidenler, beyazlarla siyahlar arasında hep fark olmuştur. Ama farklılık terminolojisi tamamen yatay d6zlemdeki bir terminolojidir. Farklı olanlardan birinin diğerinden daha 6st6n veya aşağıda olduğu manasına gelmez. Abd6lkerim S6ruş, "Kim Savaşım Verebilir" isimli kitabında siyahlarla beyazların biyolojik olarak farklı olduklarını bundan da iki ideolojik sonu6 6ıkabileceğini belirtmiştir. Biri, bunlar farklıdırlar ama eşit insani haktan yararlanmalıdırlar. İkincisi ise, bu farklılık bir ırksal 6st6nl6k ve aşağılık farkıdır, dolayısıyla aralarında bir hiyerarşi olmalıdır sonucu. Bu beni 6ok etkilemişti. Kitapta farklılığa nasıl muamele etmemizle ilgili 6ok eşit bir anlatım var. Ancak tarihe baktığımızda M6sl6man toplumlarda dahi bu farklılıklar dikey ekseninde, bir hiyerarşik tabakalaşma şeklinde yaşanmıştır. Biz bunu sınıflar, ırklar, etnisiteler konusunda anlıyor ve idrak edebiliyoruz ama s6z konusu kadın erkek olduğunda bu hiyerarşiyi hi6bir şekilde g6rm6yor, farklılaşma tabirini kullanıyoruz. Halbuki tarihi tecr6beye baktığımızda biz sadece farklılaşmamışız, hiyerarşik bir şekilde kademelenmişiz. Toplumsal tabakalaşma piramidinde kadın erkeğin aşağısında konumlandırılmış. Bu farklılık değildir; 66nk6 farklılık yatay eksenindedir. Farklıydık, birbirimizi tamamlıyorduk, evet, ama ger6ekte olan ekonomik, politik ve mesleki tabakalaşma a6ısından kesinlikle kadın ve erkek arasında hiyerarşik bir kademelenme, net bir eşitsizliğin olduğudur. Yani bunu aslında farklılaşma literat6r6 6zerinden değil, tabakalaşma ve ayrımcılık literat6r6 6zerinden konuşmak gerekir. Hemen 6rneklendirip bunu izah edebiliriz. 6nce en 6ıplak ve net olanını s6yleyeyim. Ekonomik tabakalaşma, toplumda zenginlerin ve yoksulların olması halidir. Yazı 6ncesi toplumlarda b6yle bir eşitsizliğin olmadığını d6ř6n6yoruz. Ama tarım devriminden sonra m6lkiyet ortaya 6ıkıp benim-senin tarlan denmeye başlandığı andan itibaren, maalesef ekonomik tabakalaşma durumu ortaya 6ıkmıştır. Bu mesele ortaya 6ıktığından beri, d6nya 6l6eğinde kadınlar, erkeklere g6re daha yoksul hatta artık yoksulluğun kadınsılaşmaya başlamasından s6z ediliyor. Yani

kadınlar, cinsiyet rengi verecek kadar dezavantajlı bir durumdadır. Nedeni çok basit; Kadınların iyi bir eğitim alması ve buna bağlı olarak ücretli bir işe girebilmesi, o ücretli işte de önünde herhangi bir engel olmadan yükselebilmesi gerekir. Bu aşamaların hangi birine bakacak olursanız olun zaten çok zor olduğunu siz de görebilirsiniz. Eğitim haklarından yararlanmakta zorluk çektiklerini, işe eşit olarak erişim hakkından yoksun bırakıldıklarını, cam tavan sendromu içerisinde olduklarını görebilirsiniz. Kadınların yükselmelerinin üzerinde, camdan olduğu için görülmeyen, ancak başlarını çarptıklarında algılayabildikleri bir tavan olduğunu gösteren inanılmaz sayıda araştırma var. Pilotluk gibi bazı işlerin zaten en baştan tercih edilmemesi buna örnektir. Sonuç itibariyle kadınlar küresel ölçekte korkunç derecede yoksul durumdadır. Acı bir yoksulluk durumumuz var. Bu Balat'ta da, Harlem'de de bu şekilde. "Kadının Fendi" diye bir film vardı, dünyadaki ilk araba fabrikasındaki araba koltuğu diken kadınların eşit ücret mücadelesini anlatır, tavsiye ederim. Tüm bunlar, feminizmle değil emeğin karşılığının alınmasıyla ilgili. Kadınlar gündelik hayatını idame ettirecekleri parayı kazanamadıkları için, gene açlık sınırında yaşıyorlar

Siyasal tabakalaşmaya yöneten ve yönetilen ayrımı olarak bakmak gerekir. Bir toplumda bazıları kararları alır, diğerleri de rızaları hilafına bile olsa, alınan kararlara uymak zorunda kalır ise, o toplumda politik bir tabakalaşma var demektir. Burada dikkatinizi çekmek istediğim kısım, karar almanın bilgiye, liyakate, ehliyete dayalı olarak değil, cinsiyete dayalı olarak gerçekleştiğidir.

Şimdi soru şu; Ekonomik eşitsizliği, ekonomik olarak yoksulluğa mahkum olmayı, sürekli olarak başkalarının sizin için karar almasını, pasif bir varlık olmayı ve yaptığınız iş ne olursa olsun hiçbir şekilde saygı görmemeyi normal kabul edecek miyiz, etmeyecek miyiz? Yoksulluğa mahkum olmak, pek çok örnekte fuhuşa sürüklenmek demektir. Yoksulluğa mahkum olmak, genellikle kötü evlilikler yapmak demek, evden babanın çekip gittiği, çok çocukla evde tek başına kalmak demektir. Yoksulluğa mahkum olmak, başka birçok ayrıcalıktan, siyasal katılım haklarından, toplumda saygı görmekten mahrum olmak demektir. Biz bu dehşet uçurumu, eşitsizliği ve mağduriyeti, bir şeyler aracılığıyla meşrulaştırarak normal kabul etme eğilimi gösteriyoruz. Maalesef, buradaki meşrulaştırıcı da din oluyor. Gramsci'nin "hegemonya" kavramı burada kullanılabilir. Kadınların eşitsizlik, yoksulluk, hiçbir kararı alamama, saygın olamama meseleleri karşısında, "tüm bunları zaten hak ettiğim için yaşıyorum" demesi gerekiyor ki, ortaya bir sorun çıkmasın. İşte buna hegemonya deniyor. Hem eşitsizlik ve mağduriyet var hem de bunun olması gereken bir şey olduğu düşünülür. "Rızanın imalatı"dır yani. Eşitsizlik kavramına nereden baktığımız önemli. Biz kadın ve erkek eşit olsun demiyoruz, bunun çok çok ötesinde bir sömürü durumu var, emeğe el konulması durumu var. Yani toplum için, toplumu değiştirebilecek aktif bir özne olarak, topluma müdahil olmanın engellenmesi durumu var. Ve bütün bunlar fitrat kavramı üzerine dayandırılmaya çalışılıyor. Eşitsizlik kavramını özellikle tercih ediyorum. Çünkü adil olanın içeriğini net bir biçimde belirleyip ortaya koymadığımız sürece, dayak yiyeceğimiz bir şey olmaya devam edeceği kanaatinde-

yim. Adalet deyince fitrat diyorlar, fitrat deyince sen zayıfsın diyorlar, zayıfsın deyince sen zaten yönetme diyorlar, sen o işe girme, seçilme diyorlar. Siyasette mesela gidip bir parti için oy toplayan kadına herkes hoş gözle bakıyor, ama milletvekili, bakan, başbakan olması söz konusu olduğu zaman sen kadınsın meselesi ortaya çıkıyor.

Bu problemler aslında Hz. Peygamber dönemi hariç bizim tarihimizde de yaşandı. İslam tarihi boyunca politik, ekonomik, mesleki tabakalaşma açısından baktığımızda, avantajlı bir durumda olduğumuz söylenemez. Daha avantajlı durumlarda yaşandığı söylenebilir ama İslam toplumunda her şey harikaydı, bir gün batılılarla karşılaşp modernleşmeye başladık ve onlar bize kadının kamusal alana çıkmasını dayattılar, başörtüsüzlüğü dayattılar, feminizm tartışmalarının İslam toplumlarına girmesine yol açtılar diyemeyiz. Biz bunlara tepki göstermeye çalışırken, İslami bir refleksle meydan okumaya çalışırken, gidip en arkaik modelleri İslami diye kucaklayıp onlara sarılmak durumunda kaldık. Anlatmak istediğim şu; toplumsal tahakkümü, İslami müdahale sanıyoruz. Halbuki odaklanmamız gereken şey toplumsal tahakkümdür.

Cinsiyet konusunun temelden bir İslami mesele olduğunu düşünüyorum. Bir Müslümanın izzeti nefsi, o ya da bu şekilde ayaklar altına alınamaz. Bu Allah'ın bize verdiği birincil sorumluluktur. Fakirliğe mahkum edilerek de olsa, sürekli akıl yoksunuymuş gibi muamele edilerek de olsa, saygın olmayan şeylere zorlanarak da olsa, kadının izzeti nefsi ayaklar altına alınamaz. Biz burada feminizm mücadelesi falan vermiyoruz. Buradaki mevzu, kadın-erkek hiç fark etmez, izzeti nefsi ayaklar altına aldirmayacak, şerefli bir İslami nizamın nasıl yaratılabileceği meselesidir. Feministler kötü ya da her şeyi yanlış düşünen insanlar değildir. Feminizm, bir toplumsal gerçeklik içinde kadınların bulunduğu koşullara verdiği tepkinin adıdır. Durduk yerde erkeklere karşı olmak için çıkmış bir akım değildir. Açık bir sömürüye dur denmek istenmiştir. Yine de bizim dışardan bir çözüm ithal etmeye ihtiyacımız yok. Yeter ki şu tahakkümü İslam zannetmeyelim ve bu sebeple bu yaklaşımı meşrulaştırarak İslamileştirmeye gayret etmeyelim. İslami perspektiften baktığımızda topyekûn sistem değişikliği talebimiz var. Mevcut kapitalist sistem içerisine, biz kendi kimliğimizi nasıl sıkıştıracağız tartışmasından ziyade, ilk baştan inşa faaliyetine girişmemiz gerekiyor. Bütün değerler birbirine karışmış, çorba olmuş vaziyette. Mevcudu alıyorlar, içine İslami kadın tipi enjekte ediyorlar. Halbuki Kuran'a, Hz. Peygamber dönemi uygulamasına bakmak gerekiyor. Tüm bu aşırı cinsiyetçi ve kültürcü durumdan kendimizi arındırmamız gerekiyor. Mehmet Birekul Hoca tabakat kitapları üzerinden peygamber döneminde kadınların ne iş yaptıklarını incelemiş ve tüccarlık, pazar denetçiliği, zabıtalık, akademisyenlik, askerlik, hemşirelik, terzilik yapan kadınların olduğunu görmüştür. Bu örnekleri aklımızda tutarak Batı kültüründen gelen klişeleri bir kenara bırakıp, yeni baştan bir fikir inşasına girmemiz gerekiyor.

Tarık Ali'nin "Selahaddin'in Kitabı", "Nar Ağacının Gölgesi" ve "Taşkadın"dan oluşan "İslam Üçlemesi" eseri vardır. Biri Endülüs'ten Müslümanların sürülmesini, biri Selahaddin Eyyubi'nin Kudüs fethini, birisi de Osmanlı İmparatorluğu'nun çözüldüğünü anlatır. Kitapta, Kahire'de halifelik varken erkek genel evleri olduğundan, bunun da herkes tarafından bilindiğinden bahsediyor. Şu an farklı olan LGBT'nin toplumsal haklardan mahrum bırakılmaması konusundaki hak mücadelesi vermesi ve bu sebeple daha çok göze batmasıdır. O dönemde Kahire'de kadına erişim zor olduğundan erkeğe yönelme oranı yükselmiş olabilir. Antik Yunan'da eşcinselliğin sebebi kadının akıl ve zeka konusundaki kapasitesizliğine dair inançtı. Sadece soyunun devam etmesi için kadınlarla birlikte oluyorlar, entelektüel bir paylaşım ve cinselliğin birlikte sürdürüldüğü tek ilişki erkek çocuklarla olan ilişki oluyordu. Yani, eşcinselliğin arkasında bile kadını kendine eş görmeme durumu var.

Ben, Ali Şeriatî gibi dine karşı din diyorum. Yani biz, bunca eşitsizliği, bunca adaletsizliği ve haksızlığı meşrulaştıran o din anlayışına meydan okumadan ve Allah'ın bana söylediğine bir şekilde ulaşmaya, kavuşmaya çalışmadan kendi ayağımın üzerinde duramam. O hegemonik, eşitsiz ilişkileri meşrulaştıran dinden kurtulmamız gerekiyor. Benden başka hiçbir şeye tapmayacaksın, bunun dışındaki bütün hegemonyaları ayaklar altına alacaksın diyen Allah'ın kuluyum diyorsak, bu yapılan şirkettir. Allah'ın dediğine uymaktan başka bir sorumluluk yoktur. Fıtrat da bence buradan okunmalı.

İslami varoluşun tüm prangalardan kurtulması gerektiğine dair ontolojik tartışmayı yapması hasebi ile Aliya'nın söyledikleri de önemli. Aliya, Allah'ın karşısında kul olmaklık dışında herhangi bir ontolojik eşitsizliğin İslam'ın ana ilkelerini çiğnemek olduğunun altını çiziyor. Bugün bu anlayışa çok ihtiyacımız var. Otorite meselesinde mesela, biz teba mı yoksa Müslüman mı yetiştiriyoruz, sorusunu sormalıyız. Sürekli bizim söylediklerimizi yapacak bir evlat mı yetiştirmeye çalışıyoruz yoksa biz bir şekilde İslam'ı anlatacağız ve o bizi gerekirse bu ilkeler ışığında eleştirecek mi diyoruz? Aliya bunu Batılı-Doğulu denilen düşünce sistemlerinin ötesine geçerek yapmamız gerektiğini anlatıyor. Yani bir ontolojik özgürlük meselesi... Burada kadın ve erkek arasında kesinlikle fark yoktur. Allah'ın kulu, muhatabı olma, İslami tebliğ ve yaşama mecburiyeti, özgür bir birey olma mecburiyeti olmak bakımından kadın ve erkek arasında hiçbir fark yoktur. Zaten özgür olamazsan, seçme kapasiten yoksa Müslüman değilsin. Özgür olmayan insan Müslüman olamaz. Çünkü önce "la" diyecek, şirkten arınacaksın. Birine tapıyorken aynı anda Allah'a tapma işi de gerçekleştirilemez

Bugün bir şeyleri değiştirmedığımız takdirde çocuklarımızın da bir şansı olmayacak. Bence bizim kamusal görünürlük problemimiz artık geçti. Şu an zaten kamuyuz, başka bir aşamadayız. "İnsan bir toplumun içerisinde, bir nehirde akan su damlası gibidir." der Durkheim. İnsanı pasif ve çaresiz olarak kabul ederek toplum insanı belirler der. Bir de Peter Bergell'in dışsallaşma, içselleşme ve sosyalleşme diye üçlü, bir insan toplum ilişkisi modeli vardır. İnsan toplumdaki etkilenir. Bir anda toplumun dışına düşmek diye bir şey söz konusu değildir. Aynı

zamanda insan aktif özne olarak o toplumda iletişime girdiğinde yeni bir şeyler üretir ki bu dışsallaşmadır. Bu bilgileri başkalarına aktarır bu da sosyalleşme olur. Anlatılan yeni değerler, yeni fikirler, modeller ve sosyal çalışma pratikleri, yeni gelen gençler tarafından içselleştirilir, sistemin bir parçası olur. Bizim böyle bir içselleşme-dışsallaşma ve sosyalleşme süreci yaşamamız gerekiyor bence.

Bizler, bu bütün meselelerle ilgili muhafazakar refleksle, İslami refleksi birbirinden ayırarak zorundayız. Ekonomide, kapitalizmle nasıl hesaplaşacağız meselesi de bununla alakalı. Siyasal süreçlerdeki aşırı itaatin gelişimi de çok ciddi bir sorun. Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet meselesinde de buna odaklanmamız gerekiyor. Hz. Lut örneğine baktığımızda, hazret onları görmezden gelmiyor, bu toplumun realitesi, bu diyor ve 'onları bırakın benim kızlarımı alın' diyerek güzellikle bir teklifte bulunuyor. Yani korkarak gideceğimiz bir yer yok. Açıkça tarafımızı belli ederek, güzellikle davet etmekten başka çaremiz yok.

Bu konuda çalışacak daha fazla arkadaşımıza ihtiyacımız var. Ben bu konuyla hassaten ilgileniyorum, Müslüman camiadaki genç kızların kendilerini erkeklerle eşit görmediklerini, daha aşağıda gördüklerini görüyorum. Çünkü bu algıyla büyümüşler. Kendini Allah'ın yarattığı başka bir kuldan aşağı görmenin ve hayatını böyle idame ettirmenin temelinde kesinlikle İslami bir problem var. Herkes kendi meslek alanında, sosyal çalışma alanında bu perspektifte İslami sosyal çalışmayı biz nasıl yapabiliriz şeklinde açılımlar yapmalı. Bizler, İslami sosyal çalışmalarda, eşcinsellikle alakalı problemlere Kuranî temelden yaklaşarak çocuklara nasıl sahip çıkabileceğimizi, ayrımcı ve ötekileştirici olmayan, özgürlükçü İslami bir modeli nasıl inşa edebileceğimizi düşünmeliyiz. Allah'ın razı olmadığı tahakküm biçimlerine, kime yapılırsa yapılsın karşı çıkmamız ve bize de yapılmasına izin vermememiz gerekiyor. İslami ve dimdik bir duruş sergilememiz gerekiyor. Bunu yapamazsak İslam'dan insanları nefret ettirici bir pozisyona girebiliriz.

Klişelerin aşılması için, serinkanlılık ve sakinlikle yeniden ilmi üretim içinde olmamız gerekiyor. Daha çok tez, daha çok kitap, daha çok araştırma ama önce Kur'an!